

Til Kommunal- og distriktsdepartementet

DERES REF.:

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 30. november 2023

Innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi

Treindustrien takker for muligheten til å gi innspill til ny digitaliseringsstrategi. Treindustrien er bransjeorganisasjon for norske produsenter av byggematerialer i tre; som konstruksjonstrevirke, panel og kledning, limtre og prefabrikerte elementer. Sidestrømmer fra produksjonen går til andre formål slik som treforedlingsindustri og energi, og enkelte medlemsbedrifter produserer treemballasje.

Det er positivt at den nye strategien skal sette kurs for videre digitalisering av offentlig sektor, legge til rette for digitalisering i næringslivet og ta opp viktige samfunnsspørsmål, der det vises til behov for regulering av nye teknologier. Treindustrien mener digitalisering også tydeligere må kobles opp mot *samfunnsmål*. Det bør være en ambisjon at strategien legger vekt på hvordan digitalisering som verktøy kan bidra til å nå samfunnsmål slik som klimagassreduksjoner. Digitale løsninger kan også legge til rette for å fremme seriøse aktører.

Sporbarhet og digital informasjonsflyt i byggenæringen

Sporbarhet er et nøkkelord som bør tydelig inn i strategien som følge av økt fokus på lang levetid og sirkulær ressursbruk. Treindustriens bedrifter møter nye behov for sporbarhet i flere sammenhenger; fra skogteig til produkt, gjennom levetiden til produktet i et bygg, ved ombruk og materialgjenvinning og koblet med logistikk og handel. I tillegg kommer nye overordnede krav i åpenhetsloven, gjennom bærekraftsrapportering og så videre.

Ny politikk, nye regelverk og krav i oppfølgingen av EUS grønne giv gjennomføres fortløpende. Også norske bedrifter omfattes av endringene. Digital informasjon og sporbarhet er helt nødvendig for å levere på nye dokumentasjonskrav på en kostnadseffektiv måte. Dette gjelder for eksempel:

- Ny byggevareforordning
- Ny forordning om avskogningsfrie produkter og råvarer
- EUs nye direktiv om bærekraftsrapportering (CSRD)
- Osv.

Digital produktinformasjon – i samarbeid med EU

Byggevareforordningen er det mest sentrale regelverket for norske byggevareprodusenter, og stiller krav til hvordan produktene skal dokumenteres. DiBK er tilsynsmyndighet. I den nye byggevareforordningen som nå er i ferd med å vedtas, er digital informasjon en forutsetning. Det er aktuelt både med en digital database over byggevarer i EU, samt implementering av digitale produktpass som skal følge produktene. Her ligger det store muligheter for norsk byggenæring. Det er viktig at innretningen på løsningene er godt tilpasset norske produsenter og at systemene blir kostnadseffektive. Produsentene må ha eierskap til sin egen dokumentasjon, og denne må følge den faktiske varen.

Det er behov for at myndighetene i samarbeid med byggenæringen, og særlig byggevareprodusentene, følger opp utvikling av digitale produktpass i EU, for å sikre god digital informasjonsflyt og sporbarhet. Digitale produktpass vil innføres på en rekke produkter, også utover byggevarer. Det er imidlertid spesielt viktig for byggevarer at informasjonen er tilpasset både forbrukere og det profesjonelle markedet og at

varene har svært lange livsløp. Når det gjelder en eventuell EU-database for byggevarer er det en frykt for at det kan bli et stort, tungt og utdatert system som er dyrt og lite brukervennlig. Det bør ses på hvordan man kan finne en enkel og brukervennlig løsning basert på de digitale produktpassene. Treindustrien støtter intensjonen om å legge bedre til rette for tilsyn med byggevarer i det felles europeiske markedet (inkl import) som digitale løsninger kan bidra til.

Standarder og felleskomponenter

Felles standarder og rammeverk er viktig for like konkurransevilkår, datakvalitet og god informasjonsflyt. Det må samtidig ikke bremse muligheter for utvikling av nye og bedre digitale løsninger gjennom fri konkurranse i markedet. Standardiseringsarbeid er ressurskrevende og kan ende i minimumsløsninger, i stedet for beste praksis. Ved at myndighetene stiller krav og legger premisser for dokumentasjon legges det til rette for konkurranse mellom digitale tjenesteleverandører til å utvikle de beste verktøyene.

Det er behov for noen "felleskomponenter" de digitale løsningene kan bygge på, altså struktur på informasjonen slik at den tolkes og defineres likt av ulike systemer og at riktig datakvalitet sikres. Slike felleskomponenter bør helst være åpent forvaltet og tilgjengelig, for å hindre innlåsingeffekter hos enkelttilbydere av digitale tjenester. Det er også nødvendig fordi gevinster av digitalisering ikke nødvendigvis ligger kun på bedriftsnivå, men i samhandling i verdikjeder. Treindustrien mener det er hensiktsmessig at myndighetene tar et eierskap til nødvendige felleskomponenter som skal ligge til grunn for digitale produktpass, da informasjonen som skal distribueres i hovedsak vil være lovpålagt gjennom byggevarerforordningen, kjemikalierregelverk m.v. Utvikling av plattformer og løsninger for felleskomponenter må skje i samarbeid med næringer/bransjer og der kommersielle aktører kan bidra med løsninger og verktøy - når premisser knyttet til åpenhet, kvalitet, tilgang og innhold legges av myndighetene.

Behov for veiledning og avklaringer

Det er krevende for bedriftene å henge med i regelverksutviklingen som skjer i et rykende tempo og i stort omfang. På kort tid vil en rekke nye krav og lovverk under EUs grønne giv tre i kraft, også i Norge. For å legge til rette for at bedriftene skal kunne følge opp på en god måte er det nødvendig at fagmyndighetene kan gi god informasjon og veiledning til næringslivet som omfattes av de nye regelverkene.

Fremskritt og bruk av ny teknologi i industrien

Treindustriens bedrifter driver industriell produksjon. Å utnytte informasjon fra produksjonen, ha effektiv datainnsamling og anvende disse på best måte gir teknologiske fremskritt. Sensorteknologi og kunstig intelligens kan bidra til dette. Virkemiddelapparatet må støtte opp om at moden industri kan ta i bruk ny teknologi. Slik utvikles dagens industri til morgendagens industri. Det er raskt og kostnadseffektivt når det kan bygges videre på allerede gjennomførte investeringer. Sikkerhet knyttet til digitale systemer og teknologi er også et viktig tema for bedriftene, som kan medføre stor risiko både for den enkelte bedrift og samfunnet. Det vil være viktig at digitaliseringsstrategien omhandler sikkerhetspolitiske spørsmål og andre utfordringer som kan følge med ny teknologi.

Kompetanseutvikling

Det er avgjørende med kompetanseutvikling i bedriftene slik at man blir i stand til å ta i bruk ny teknologi. Dette for å forstå muligheter, men også begrensninger og farer. Det må legges til rette for livslang læring, med vekt på god brukerkompetanse for å ta i bruk ny teknologi og nye digitale verktøy. Digitalisering må også inngå i læreplaner på alle utdanningsnivåer, og utdanningsløpene rigges slik at bedriftene får tilgang på rett kompetanse. Treindustrien anbefaler derfor at kompetanseutvikling blir en del av den nye strategien.

Dilemma og barrierer

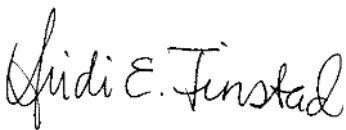
I en rekke prosjekter og utredninger er det identifisert stort potensiale for gevinster ved økt digitalisering i byggenæringen. For å få effekt må gjerne flere aktører samarbeide, investere og ta i bruk ny teknologi og

metoder. Et eksempel på dette er elektroniske handel, der det hjelper lite om byggevareprodusenten kan levere digital ordre og faktura og detaljert pakksedel, dersom ikke byggevarehus og entreprenør er rigget for å ta imot dette. Det er en utfordring at det til tider er et stort gap mellom de mest ambisiøse pilotprosjektene og det som er gjengs praksis i bredden av næringen. Det vil være hensiktsmessig om strategien identifiserer hvordan det offentliges rolle kan bidra til å løfte hele næringer, og aktører som i dag er i på ulikt nivå i "digitaliseringsstigen". Dette kan for eksempel gjøres ved å stille klima- og miljøkrav til byggeprosjekter gjennom regelverk og offentlige anskaffelser, og etterspørre digital dokumentasjon. Ved å utvikle og digitalisere offentlige registre og ordninger som deler informasjon legges det også til rette for digitalisering i næringslivet og for at seriøsitetskrav etterleves.

Treindustrien har oppsummert følgende innspill til digitaliseringsstrategien:

- Digitaliseringsstrategien må legge til rette for at både små og store virksomheter kan dra nytte av digitalisering som verktøy.
- Digitalisering må benyttes som verktøy for å nå samfunns mål innen eksempelvis klima, miljø og et seriøst arbeidsliv.
- Digitaliseringsstrategien må ivareta sikkerhetspolitiske forhold og risikoaspekter knyttet til digitalisering og nye teknologier.
- Det må være en forutsetning at bedriftene selv skal ha eierskap til sin informasjon.
- Digitalisering må bidra til effektivitetsgevinster, industrialisering og potensiale for merverdi.
- Myndighetene må sammen med byggenæringen legge til rette for digital sporbarhet på materialer, produkter og bygg, for å bidra til sirkulær ressursbruk, kostnadseffektivitet og seriøsitet.
- Myndighetene må i samarbeid med byggenæringen følge opp utvikling av digitale produktpass, med mål om å sikre god datakvalitet, digital informasjonsflyt og sporbarhet.
- Ved å utvikle og digitalisere offentlige registre og ordninger som deler informasjon legges det til rette for at seriøsitetskrav etterleves.
- Omfattende nye og endrede regelverk under EUs grønne giv, samt åpenhetsloven iverksettes nå i Norge. Fagmyndighetene må rustes og ha kapasitet til å veilede bedriftene i oppfølgingen.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør